Alt 53
Ráiteas Bliantúil 2024

Ceanglaíonn Alt 53 den Acht um Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní 2009 ("an tAcht") ar GNBS Ráiteas Bliantúil a ullmhú agus a chur faoi bhráid an Aire Airgeadais trí mhí roimh thús na bliana airgeadais lena mbaineann sé. Ní mór na nithe seo a leanas a shonrú sa Ráiteas:

a) cuspóirí beartaithe gach grúpeintitis de chuid GNBS don bhliain airgeadais lena mbaineann,
b) cineál agus raon feidhme na ngníomhaíochtaí atá beartaithe a ghabháil de láimh,
c) na straitéisí agus na beartais atá beartaithe le cur i bhfeidhm, agus
d) cur i bhfeidhm beartaithe acmhainní.

Tugann an tAcht cumhachtaí agus feidhmeanna éagsúla do GNBS chun a cuspóirí a bhaint amach. Tá feidhmeanna reachtúla éagsúla ag an mBord lena n-áirítear a chinntiú go gcomhlíontar feidhmeanna an GNBS go héifeachtach agus go héifeachtúil, cuspóirí agus spriocanna straitéiseacha a shocrú, agus ag cinntiú go bhfuil córais agus nósanna imeachta cuí i bhfeidhm chun na cuspóirí agus na spriocanna seo a bhaint amach.

Sonraítear sa ráiteas seo a leanas na cuspóirí, na gníomhaíochtaí, na straitéisí agus an leithdháileadh acmhainní atá beartaithe ag an nGníomhaireacht do 2024.

Chun críche an Ráitis seo, meastar GNBS agus a grúpeintitis mar aon ní amháin.

A. Cuspóirí

Leagtar amach in alt 10(1) den Acht cuspóirí GNBS, arna hachoimriú mar:

a) sócmhainní incháilithe a fháil ó institiúidí rannpháirteacha;
b) déileáil go gasta le sócmhainní faighte; agus
c) luach sócmhainní a chosaint agus a fheabhsú, ar mhaithe leis an Stát.

Is é sainordú tráchtála reachtúil an GNBS, bunaithe ar Alt 10(2) den Acht ná, an tuairisceán airgeadais is fearr is féidir a bhaint amach don Stát, ag féachaint don chostas a bhaineann le sócmhainní bainc a fháil agus déileáil leo agus a chostas caipitil féin agus costais eile, agus aon fhachtóir eile a mheasann GNBS a bheith ábhartha maidir lena cuspóirí a bhaint amach. I gcomhthéacs an tsainordú tráchtála reachtúil uileghabhálach seo, tá ceithre phríomhchuspóir glactha ag Bord an GNBS, atá leagtha amach thíos. Críochnaíodh an cúigiú cuspóir a bhaineann le CFS Dhugthailte Bhaile Átha Cliath go rathúil le linn 2023 (féach leathanach 8 le haghaidh faisnéise ar an gcuspóir seo):

1. **Is é príomhchuspóir tráchtála an Bhoird ná an barrachas is mó is féidir a bhaint amach ó bhainistiú agus diúscairt a phunann atá fágtha, faoi réir choinníollacha an mhargaidh atá i réim, a ghiniúint faoi mhí na Nollag 2025.**

   Dul chun cinn: D'íoc GNBS aisíocaíocht a fiacha agus a hoibleagáidí cothromais go léir faoi Bhealtaine 2020[1]. Tá sé réamh-mheasta faoi láthair gurb é €4.9 billiún ranníocaíocht iomlán GNBS leis an Státchiste, comhdhéanta den bharrachas saoil réamh-mheasta de €4.5 billiún agus €0.4 billiún d'íocaíochtaí cánach corparáide. Faoi dheireadh Lúnasa 2023, bhí €3.5 billiún ó bharrachas an GNBS aistrithe chuig an Stát. Tá €350 milliún le haistriú faoi

[1] D'fhuascail an GNBS €31.8 billiún de dhliteanais fiachais a eisíodh chun iasachtaí a fháil; Chuimsigh €30.2 billiún den fhigiúr seo Fiachas Sinsearach a bhí fuascailte ina iomláine faoi Dheireadh Fómhair 2017. Faoi Mhárta 2020, bhí €1.6 billiún d'fhofhiachas aisíoctha ag GNBS, agus, i mBealtaine 2020, cheannaigh GNBS, ar €56m, an t-infheisteoir príobháideach 51% scairsheilbh sa GNBS, rud a thiocfaidh chun bheith faoi úinéireacht 100% ag an Aire Airgeadais.

dheireadh 2023 agus aistreofar an €650 billiún eile sna blianta ina dhiaidh sin faoi réir coinníollacha an mhargaidh.

2. **Díreoidh an GNBS ar dhianbhainistíocht sócmhainní a phunann talún cónaithe atá fágtha, chun láithreáin a ullmhú le haghaidh forbartha sa todhchaí agus chun luach inréadaithe a bharrfheabhsú de réir ár sainordaithe tráchtála. Tá sé mar aidhm ag an GNBS freisin oibriú leis na féichiúnaithe/faighteoirí atá fágtha chun an t-uaslíon tithe nua is féidir a sholáthar ó mhaoiniú ceadaithe, faoi réir inmharthanacht tráchtála.**

Dul chun cinn: Ó 2014 go deireadh mhí Mheán Fómhair 2023, tá maoiniú nó éascú déanta ag GNBS do 32,691 teach nua a sheachadadh. Astu seo, **mhaoinigh an GNBS 14,090 teach**. **Seachadadh 18,601 teach** ar shuímh a raibh cead pleanála, oibreacha cumasúcháin, costais dlí nó costais sealbhaíochta maoinithe ag an GNBS ina leith sular cuireadh de láimh iad. Go dtí seo i 2023, tá 294 aonad cónaithe seachadta agus 445 aonad eile á dtógáil. Tá maoiniú ceadaithe do 155 aonad cónaithe. Leanann an GNBS ar aghaidh ag uasmhéadú líon na láithreán atá réidh le haghaidh forbairt sa todhchaí ach is dúshlán suntasach fós é pleanáil chuí a bhaint amach. Tá dul chun cinn níos mionsonraithe ar an tionscnamh seo leagtha amach ar leathanaigh 5-6

3. **Tá sé mar aidhm ag GNBS a cuid oibre a thabhairt chun críche tráth nach déanaí ná mí na Nollag 2025 trí fhoirceannadh de réir a chéile agus ordúil, ag féachaint do phríomhaíocht a sainordaithe tráchtála faoi Alt 10. Tá sé mar aidhm ag an GNBS leanúint ar aghaidh ag comhlíonadh gach gealltanas amach anseo as a hacmhainní féin.**

Dul chun cinn: Tá an GNBS ag cur i bhfeidhm na ngníomhaíochtaí atá leagtha amach ina plean maidir le foirceannadh na Gníomhaireachta, a cuireadh faoi bhráid an Aire Airgeadais i mí na Samhna 2021. Tá aonad Claochlaithe tiomnaithe ag déanamh maoirseachta ar an bhfoirceannadh, atá de réir sprice le bheith bainte amach faoi dheireadh 2025. Tá sonraí ar dhul chun cinn maidir le foirceannadh agus tionscadail ghaolmhara leagtha amach ar leathanaigh 7-8.

4. **Faoi réir phríomhaíocht a sainordaithe tráchtála Alt 10 ach é a chomhlánú go minic, agus laistigh de chomhthéacs punann urraithe i bhfad níos lú,**

féachfaidh an GNBS le rannchuidiú dearfach sóisialta agus eacnamaíoch a dhéanamh ar fud a cuid gníomhaíochtaí eile.

Dul chun cinn: Leanann an GNBS ag obair go dlúth le ranna Rialtais, gníomhaireachtaí stáit agus údaráis áitiúla chun réadmhaoine a d'fhéadfadh leas pobail nó sóisialta a bheith acu a aithint mar atá sonraithe ar leathanaigh 6-7. Léiríonn sé seo, mar shampla, go bhfuil 2,862 teach do thithíocht shóisialta seachadta ag an GNBS go dtí seo agus gur éascaigh sí breis agus 75 idirbheart maoine chun críocha éagsúla lena n-áirítear: oideachas, páirceanna poiblí, ionaid phobail, cúram sláinte, iompar poiblí agus bonneagar. Tá an GNBS tiomanta do rannchuidiú le baint amach spriocanna inbhuanaitheachta agus athléimneacht aeráide trína cuid gníomhaíochtaí gnó agus oibriúcháin atá fágtha agus féachann sí lena chinntiú go seolfar na gníomhaíochtaí seo ar an mbealach a chuireann srian lena dtionchar ar an gcomhshaol.

B. Gníomhaíochtaí

Le linn 2024 agus 2025, leanfaidh an GNBS lena gníomhaíochtaí bainistithe sócmhainní agus díghiarála, i gcomhréir lena cuspóirí straitéiseacha, lena chinntiú go gcuirfear luach airgid ar a cuid sócmhainní atá fágtha faoi dheireadh 2025. Nuair a bheidh sé inmharthana ar bhonn tráchtála, leanfaidh gníomhaíocht forbartha cónaithe ar aghaidh ag soláthar aonaid a bhfuil maoiniú ceadaithe ina leith agus freisin chun líon na láithreán atá réidh d'fhorbairt sa todhchaí a uasmhéadú. I gcomhthéacs foirceannadh oibriúcháin an GNBS, díreofar ar scála oibríochtaí an GNBS a laghdú i gcomhréir le réiteach gníomhaíochtaí tráchtála gaolmhara.

Cinnteoidh críochnú rathúil ghníomhaíochtaí an GNBS sna blianta atá le teacht go ndéanfar an €1 billiún atá fágtha den bharrachas réamh-mheasta €4.5 billiún a réadú agus a sheachadadh don Státchiste, faoi réir coinníollacha an mhargaidh atá i réim. Mar sin féin, d'fhéadfadh go leanfadh an timpeallacht eacnamaíoch neamhchinnte le moill a chur ar imeacht féichiúnaithe, agus idirbhearta sócmhainní a iarchur/iasachtaí díola, agus d'fhéadfadh tionchar a bheith acu ar fad ar an luas a laghdaítear punann GNBS.

1. Rannpháirtíocht le féichiúnaithe agus faighteoirí

Tá gníomhaíocht dighiarála GNBS á threorú ag an gcuspóir maidir le haisghabháil ó iasachtaí maoin-tacaithe a uasmhéadú trí oibriú go dlúth le féichiúnaithe agus faighteoirí chun luach na sócmhainní bunúsacha agus, nuair is cuí, na n-iasachtaí a fheabhsú, agus ar fháltais diúscartha ar deireadh thiar. Tá thart ar 53 iasachtaí de féichiúnaí fós faoi bhainistíocht ghníomhach an GNBS. Faoi réir coinníollacha an mhargaidh, meastar go dtiocfaidh laghdú breise ar an bpunann iarmharach le linn 2024 agus táthar ag súil go mbeidh go leor den díghiaráil atá fágtha críochnaithe faoi dheireadh na bliana. Ní áirítear leis an ngníomhaíocht dighiarála seo iasachtaí atá faoi réir dlíthíochta nó iasachtaí arna n-urrú ag sócmhainní a bhfuil cumas suntasach ardaithe luacha acu. Mar sin féin, d'fhéadfadh cur isteach féideartha ar an margadh moill a chur ar imeacht féichiúnaithe, agus idirbhearta sócmhainní a iarchur/iasachtaí díola, agus d'fhéadfadh tionchar a bheith acu ar fad ar an luas a laghdaítear punann GNBS.

2. Gníomhaíochtaí seachadta cónaithe

Léiríonn maoiniú feabhsú agus forbairt láithreán cónaithe atá inmharthana ó thaobh tráchtála de, seachas iad a dhíol mar thalamh neamhfhorbartha, an rogha is fearr a chomhlíonann oibleagáidí Alt 10 an GNBS agus ag an am céanna cabhrú le dul i ngleic le ganntanas soláthair chónaithe in Éirinn.

Mhaoinigh nó d'éascaigh GNBS seachadadh **32,691 teach nua** ó 2014. Díobh seo, tá **14,090 teach seachadta go díreach** ag an GNBS, trí mhaoiniú a sholáthar go díreach d'fhéichiúnaithe agus faighteoirí nó trí fhorbairt a éascú trí chomhaontú ceadúnais nó comhfhiontar. Seachadadh **18,601 teach** breise **go hindíreach** ar láithreáin a raibh cead pleanála, costais dlí, costais sealbhaíochta nó oibreacha cumasúcháin maoinithe ag an GNBS ina leith ach a díoladh ina dhiaidh sin, nó inar díoladh nó inar athmhaoiníodh na hiasachtaí gaolmhara ina dhiaidh sin. Tá sé mar aidhm ag clár seachadta cónaithe an GNBS cothromaíocht chuí a bhaint amach idir seachadadh díreach agus indíreach, cuid den chlár a dhí-riosca agus líon suntasach aonad nua a sheachadadh gan caipiteal cáiníocóra a chur i mbaol

Faoi láthair, tá **445 teach** á dtógáil agus tá maoiniú ar choinníoll geallta do **155 teach**. Mar sin féin, ós rud é go leanann inmharthanacht tráchtála de bheith ina dhúshlán, d'fhéadfadh nach gcuirfí maoiniú ar aghaidh do na haonaid seo go léir

Tá an GNBS freisin ag bainistiú sócmhainní príomhshuíomhanna forbartha cónaithe mar ullmhúchán lena ndíol agus lena bhforbairt amach anseo. Meastar go mbeidh an poitéinseal ag cúlsoláthar talún urraithe an GNBS timpeall 14,710 teach nua a sholáthar sa mheántéarma agus san fhadtéarma mar atá leagtha amach i **dTábla 1** thíos. Ní féidir an chuid is mó de na tithe seo a sholáthar laistigh den saolré atá fágtha ag an GNBS, ach is é cuspóir an GNBS ná an méid is mó de na suíomhanna seo agus is féidir leo a ullmhú le haghaidh forbartha sa todhchaí trí mhaoiniú a dhéanamh ar iarratais phleanála chuí agus measúnuithe féidearthachta réamhphleanála. Ní féidir an chuid is mó de na haonaid seo a sheachadadh ach amháin nuair a bhíonn an bonneagar tacaíochta riachtanach (bóithre, uisce, fóntais, dramhaíl, srl.) curtha i bhfeidhm ag páirtithe eile agus criosú cuí agus cead pleanála faighte.

TÁBLA 1: Acmhainn forbartha cónaithe na punainne atá fágtha ag GNBS

Cead Pleanála Tugtha	Iarratais Phleanála Taiscthe	Iarratais Phleanála á nUllmhú	Talamh Neamhchriosaithe & Láithreáin Níos Fadtéarmaí
2,810 aonad	**3,960 aonad**	**980 aonad**	**6,960 aonad**
Aonaid a bhfuil cead pleanála tugtha dóibh agus a dhíolfaidh nó a athmhaoineoidh féichiúnaithe/faighteoirí	Aonaid le hiarratais phleanála curtha isteach agus á mbreithniú ag údaráis phleanála	Acmhainn aonaid ó iarratais phleanála atá á n-ullmhú faoi láthair	Acmhainn talún níos fadtéarmaí (tar éis 2025) faoi réir Criosaithe, Pleananna Ceantair Áitiúil nó Criosanna Forbartha Uirbigh

3. Gníomhaíochtaí ranníocaíochta sóisialta

Príomhchuspóir de chuid an Bhoird is ea gníomhaíochtaí tráchtála na Gníomhaireachta a sheoladh ar bhealach a chuireann le forbairt shóisialta agus eacnamaíoch an Stáit agus a chomhlánaíonn é. D'oibrigh an GNBS go dlúth le ranna Rialtais, le gníomhaireachtaí stáit agus le húdaráis áitiúla chun réadmhaoine a d'fhéadfadh leas pobail, eacnamaíoch nó sóisialta a bheith acu a aithint, go háirithe soláthar tithíochta sóisialta ón stoc tithíochta atá faoi smacht an GNBS.

Thar a saolré, d'aithin an GNBS breis agus **7,600** aonad cónaithe a d'fhéadfadh a bheith oiriúnach do thithíocht shóisialta óna punann daingnithe agus thairg siad iad seo d'údaráis áitiúla agus/nó comhlachtaí ceadaithe tithíochta. Ní raibh gá le go leor de na haonaid seo nó measadh go raibh siad mí-oiriúnach ag am na tairisceana, nó ní raibh siad ar fáil ina dhiaidh sin. Ag deireadh mhí an Mheithimh 2023, bhí **2,862** teach le haghaidh tithíochta sóisialta seachadta nó geallta ag GNBS. Tá an figiúr seo níos mó ná sprioc bunaidh GNBS maidir le seachadadh tithíochta sóisialta de 2,000 aonad agus ní áirítear leis aonaid a seachadadh trí Chuid V den Acht um Pleanáil agus Forbairt ar láithreáin forbartha atá urraithe ag an GNBS

Ina theannta sin, éascaíonn GNBS díol réadmhaoine chun críocha sóisialta agus sibhialta eile. Tá rathúlacht na gné seo d'obair an GNBS soiléir ón líon réadmhaoine a soláthraíodh do chomhlachtaí stáit ar fud na hÉireann. Go dtí seo, d'éascaigh an GNBS breis agus 75 idirbheart réadmhaoine chun críocha éagsúla lena n-áirítear: oideachas, páirceanna poiblí, ionaid phobail, cúram sláinte, iompar poiblí agus bonneagar.

Téann GNBS i dteagmháil lena príomhpháirtithe leasmhara ar bhealach oscailte trédhearcach agus fáiltíonn sí roimh dheiseanna chun nuashonruithe a sholáthar ar a dul chun cinn agus chun comhroinnt eolais agus saineolais a éascú ar mhaithe leis an earnáil phoiblí. Leanfaidh an GNBS ag plé go gníomhach le hAirí, le Ranna, le gníomhaireachtaí Stáit, le húdaráis áitiúla agus le comhlachtaí cathartha chun bealaí a fhiosrú inar féidir léi cuspóirí beartais phoiblí agus shóisialta a chur chun cinn.

Tá Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide an Rialtais glactha ag GNBS agus féachann sí lena chinntiú go seolfar a gníomhaíochtaí gnó agus oibriúcháin i gcomhthéacs a dtionchar ar an gcomhshaol. De réir riachtanais phleanála, tá forbairt thráchtála agus chónaithe a bhfuil baint ag an GNBS léi ag teacht leis na caighdeáin is airde maidir le dearadh agus forbairt inbhuanaithe. Comhlíonann Forbairtí Cónaithe caighdeáin dlúis inbhuanaithe a chloíonn le cuspóir an Rialtais fás dlúth inbhuanaithe a bhaint amach. Gnóthaíonn tithe nua a thógtar ar fhorbairtí cónaithe atá maoinithe ag an GNBS rátálacha Fuinnimh A3 ar a laghad agus roinnt acu ag comhlíonadh caighdeáin Foirgneamh Nach Mór Neodrach ó Thaobh Fuinnimh (FNMNTF) agus tá deimhniú LEED Óir nó Platanam bainte amach ag forbairtí tráchtála i nDugthailte Bhaile Átha Cliath.

4. *Gníomhaíocht foirceanta*

Tá an GNBS ag cur a Plean Straitéiseach do lánscor ordúil GNBS i bhfeidhm faoi dheireadh 2025. D'fhaomh an Bord an plean seo agus cuireadh faoi bhráid an Aire Airgeadais é i mí na Samhna 2021. Leagtar amach i dTábla 2 na céimeanna tráchtála agus oibríochtúla atá á ndéanamh chun an foirceannadh a chur i bhfeidhm.

TÁBLA 2: Céimeanna foirceanta

Tráchtála	Oibríochtúla
- Díghiaráil iomlán na punainne iasachtaí - Cistiú tiomanta a sholáthar d'fhéichiúnaithe agus do fhaighteoirí chun forbairtí cónaithe atá inmharthana ó thaobh tráchtála de a chur i gcrích. - Iarratais phleanála a ullmhú agus a chur isteach do láithreáin chónaithe a dhíolfar agus a fhorbrófar go príobháideach. - Bainistíocht sócmhainní a dhéanamh ar láithreáin chónaithe a bhfuil acmhainneacht forbartha fadtéarmaí acu. - Leasanna cothromais atá fágtha ag GNBS i CFS Dugthailte Bhaile Átha Cliath a réiteach. - NARPS a aistriú chuig an nGníomhaireacht Forbartha Talún (GFT).	- Aonad claochlaithe bunaithe chun foirceannadh céimnithe ordúil na gníomhaireachta a chur i bhfeidhm agus a mhaoirsiú. - Aonaid ghnó laistigh den GNBS a chomhdhlúthú agus a scálaigh anuas. - Tionscadail bhainistíochta sonraí agus taifead a chur chun cinn de réir an bheartais cheadaithe. - Grúpeintitis a dhíscaoileadh tar éis diúscairt sócmhainní gaolmhara.

I gcomhréir leis an taithí ar fheithiclí aclaíochta in Éirinn agus i ndlínsí eile, d'fhéadfadh go dtógfadh réiteach eintiteas GNBS roinnt blianta tar éis a ghníomhaíocht díghiarála a thabhairt chun críche, chun déileáil le haon dlíthíocht gan réiteach agus sócmhainní atá fágtha lena n-áirítear na hiasachtaí sin arna n-urrú ag sócmhainní a mheastar chun ardú luach féideartha suntasach a bheith acu.

5. *Cuspóirí Críochnaithe*

I rith 2023, thug an GNBS a cuid gníomhaíochtaí bainistíochta sócmhainní i gCeantar na nDugaí Bhaile Átha Cliath agus i gCriosanna Forbartha Straitéisí (CFS) an Phoill Bhig Thiar chun críche go rathúil.

I 2014, bhí leas ag an GNBS ar 75% den 22 heicteár de thalamh infhorbartha i gCrios Forbartha Straitéisí (CFS) Cheantar Dugaí Bhaile Átha Cliath. Ó shin i leith, bhí an Ghníomhaireacht lárnach maidir le forbairt cheantar na nDugthailte a thiomáint agus a éascú. Is eiseamláir é an tsamhail CFS de chur chuige atá bunaithe ar phlean, agus bhí an mhodheolaíocht seachadta a d'fhorbair an GNBS ríthábhachtach dá chur i bhfeidhm. Tá 99% de bhunleasanna an GNBS i CFS na nDugthailte críochnaithe nó díolta anois. Baineann an 1% eile le leas léasachta i suíomh atá beartaithe a dhíol le hUiscebhealaí Éireann. I ndeireadh na dála, soláthróidh iarshuímh an GNBS breis agus 4.2 milliún troigh chearnach de spás tráchtála agus thart ar 2,183 aonad cónaithe, ag freastal ar 20,000 oibrí oifige agus teach do 5,000 duine i gCathair Bhaile Átha Cliath.

I mí an Mheithimh 2023, ag teacht lena sainordú tráchtála a.10, dhíol an GNBS a leas 20% i láithreán forbartha atá suite laistigh de CFS an Phoill Bhig Thiar. Tá an cumas ag an láithreán suas le 3,800 aonad cónaithe a sholáthar (lena n-áirítear 10% Cuid V agus 15% tithe sóisialta agus inacmhainne) agus 1 milliún troigh chearnach de spás miondíola agus tráchtála, chomh maith le háiseanna pobail, poiblí agus oideachais.

C. Straitéisí

Baineann príomhstraitéisí an GNBS le dianbhainistiú sócmhainní a punanna sócmhainní agus iasachtaí agus oibriú go dlúth le féichiúnaithe/faighteoirí agus le comhpháirtithe infheistíochta eile chun sreabhadh airgid a uasmhéadú. Ar aon dul lena cuspóirí straitéiseacha, cuireann an GNBS maoiniú forbartha ar aghaidh, ar bhonn tráchtála, dá féichiúnaithe agus dá faighteoirí i gcásanna inar féidir a thaispeáint go bhfeabhsóidh nó go gcosnóidh an maoiniú sin luach na sócmhainní a urrús punann iasachtaí an GNBS. Tá an GNBS ag súil go leanfar le maoiniú forbartha tiomanta do thionscadail chónaithe a tharraingt anuas i rith 2024.

Ó bunaíodh é go deireadh Lúnasa 2023, bhí airgead carnach **€47.6 billiún** ginte ag an GNBS óna punann iasachtaí. Chuimsigh sé seo **€41 billiún** in fháltais diúscartha sócmhainní agus fuascailtí iasachta agus **€6.6 billiún** ó ioncam eile, go príomha ioncam cíosa ó shócmhainní réadmhaoine arna rialú ag féichiúnaithe agus faighteoirí

Bhain GNBS tairbhe straitéiseach as feidhmíocht láidir na margaí ina n-oibríonn sí le deich mbliana anuas. Chuir diúscairt rathúil iasachtaí agus sócmhainní ar chumas an GNBS a punann iasachtaí a laghdú go suntasach agus leibhéil shubstaintiúla airgid á nginiúint ag an am céanna.

Meastar go mbeidh punann GNBS (iasachtaí agus sócmhainní réadmhaoine), a bhí cothrom le €20 billiún ag deireadh 2013, thart ar €0.8 billiún faoi dheireadh 2023.

D. Leithdháileadh Acmhainní

Léiríonn **Tábla 3** thíos na príomhchodanna de Bhuiséad réamh-mheasta 2024 an GNBS:

TÁBLA 3: Buiséad Réamh-mheasta 2024

	Buiséad Bunlíne (2021)	Dréacht bhuiséad 2024
Costais Dhíreacha GNBS	**(€m)**	**(€m)**
Táillí do Phríomhsheirbhíseoirí/Máistir-Sheirbhíseoirí	8	4
Aisíocaíocht le GBCN mar sholáthraí seirbhíse	34	25
Táillí dlí	4	1
Aisghabháil Sócmhainní/Bainistíocht Sócmhainní	4	2
Costais airgeadais, cumarsáide, teicneolaíochta agus riaracháin eile	16	10
Iomlán - Costais Oibriúcháin Díreacha	**66**	**42**
Laghdú réamh-mheasta ar chostais oibriúcháin bhonnlíne i 2024		-36%

Is í an phríomheilimint de Bhuiséad réamh-mheasta 2024 an GNBS ná an costas – €25m réamh-mheasta – a bhaineann le foireann agus seirbhísí eile a sholáthar, lena n-áirítear AD, TF, seirbhísí oifige agus gnó, a aisíoc le GBCN. De réir mar a théann an GNBS chun cinn a foirceannadh, tá costais oibriúcháin ag laghdú go bliantúil de réir mar a dhéantar dul chun cinn maidir le foirceannadh na Gníomhaireachta. Mar sin féin, mar aon le haon eagraíocht, tá gné den bhonn costais ann nach laghdaítear de réir an laghdú ar mhéid na punainne atá fágtha nó de réir mar a théann an foirceannadh chun cinn. Dá réir sin, tá roinnt costas ann nach féidir a thabhairt i gcrích go dtí lánscor na Gníomhaireachta.

Forálann an Buiséad do líon foirne de 93 ag tús 2024 ag tabhairt faoi deara go laghdófar líon na foirne trí iomarcaíochtaí sceidealta le linn 2024. Tá sé dúshlánach, áfach, príomhfhoireann a choinneáil agus an GNBS ag druidim le lánscor agus an fhoireann ag lorg fostaíochta níos sábháilte in áiteanna eile. Tá sé ríthábhachtach go gcoimeádfaidh an GNBS dóthain foirne leis

an tacar scileanna riachtanacha lena chinntiú gur féidir leis an nGníomhaireacht a cuspóirí straitéiseacha a bhaint amach go rathúil agus an barrachas réamh-mheasta a sheachadadh.

Gan an fhoireann Fheidhmiúcháin a áireamh, déanfar an líon foirne atá beartaithe i mí Eanáir 2024 a dháileadh ar cheithre rannán an GNBS mar a leanas:

TÁBLA 4: Réamh-mheastachán ar sholáthar foirne GNBS ag rannáin ghnó Eanáir 2024

Rannán	Freagrachtaí
Príomhoifigeach Tráchtála **(42 ball foirne)**	Freagrach as dianbhainistiú agus díghiaráil chéimnithe sócmhainní a urraítear iasachtaí GNBS. Oibriú go dlúth le féichiúnaithe, faighteoirí, agus comhpháirtithe comhfhiontair chun sócmhainní agus infheistíochtaí urraithe a aithint, a fhorbairt agus a bhainistiú inar féidir luach a chur leis agus sreabhadh airgid a fheabhsú sa todhchaí. Sa chomhthéacs seo, forbairt nua cónaithe agus tráchtála a éascú nuair is inmharthana ó thaobh tráchtála de.
Claochlú, Straitéis & Cumarsáid **(4 ball foirne)**	Freagrach as meastóireacht agus forbairt leanúnach ar straitéis an GNBS agus as maoirsiú a dhéanamh ar chur i bhfeidhm straitéis foirceanta an GNBS de réir mar a théann an Ghníomhaireacht ar aghaidh i dtreo lánscoir. Gach gníomhaíocht cumarsáide, gnóthaí poiblí agus Saoráil Faisnéise a chomhordú lena n-áirítear idirghníomhú an GNBS leis na meáin agus rannpháirtíocht le comhaltaí agus coistí Oireachtais chomh maith le foilseacháin GNBS a ullmhú.
Dlí **(14 ball foirne)**	Freagrach as comhairle dlí a sholáthar don Bhord, don POF, agus do ranna gnó ar an speictream leathan saincheisteanna dlí a bhaineann leis an nGníomhaireacht agus a cuid oibríochtaí lena n-áirítear forfheidhmiú oibleagáidí rialála agus comhlíonta an GNBS, soláthar agus bainistiú dlíthíochta.
POA **(27 ball foirne)**	Freagrach as riachtanais airgeadais agus oibriúcháin na heagraíochta a bhainistiú trí sheirbhísí a sholáthar thar raon leathan feidhmeanna gnó le freagrachtaí oibríochtúla agus straitéiseacha lena n-áirítear Airgeadas, Oibríochtaí, Córais, Cáin, Iniúchadh agus Riosca.